

УПУТСТВО АУТОРИМА ЗА ПИСАЊЕ И ПРИПРЕМАЊЕ РУКОПИСА

Уређивачки одбор часописа „Право – теорија и пракса” моли ауторе да текстове за објављивање пишу у складу са следећим упутством.

Часопис је посвећен објављивању висококвалитетних научних рукописа из области права. Радови одобрени за објављивање у часопису од стране Уредништва, уз сарадњу рецензента, разврставају се у основне категорије научних и стручних чланака.

Текстови се прилажу на енглеском језику и српском језику (у ћириличном писму) путем онлајн (OJC) платформе: <http://casopis.pravni-fakultet.edu.rs/index.php/ltp/about/submissions>.

Аутори којима српски језик није матерњи језик могу доставити рукопис само на енглеском језику.

Сви текстови подлежу рецензији. Сваки научни рад оцењује минимум два рецензента по избору редакције. Редакција има право да прилагоди текст правилима уређивања часописа.

Употреба великих језичких модела (eng. *Large Language Models* – LLM) и генеративне вештачке интелигенције (АИ)

У припреми текста радова за објављивање у часопису „Право – теорија и пракса”, АИ алати могу се користити искључиво за креирање АИ-потпомогнутог, али не АИ-генерисаног садржаја.

АИ алати не смеју се користити као замена за људско критичко размишљање, процену и експертизу. Технологију вештачке интелигенције увек треба примењивати уз људски надзор и контролу. Сва интелектуална садржина – идеје, анализе, закључци – морају бити искључиво дело аутора.

АИ алатка ни у којем случају не може бити аутор или коаутор, нити аутор цитираног рада (референце).

Аутори морају јасно назначити употребу алата заснованих на LLM моделима (eng. *Large Language Models*) и генеративној вештачкој интелигенцији у рукопису (који алат је коришћен и у коју сврху).

Аутори су одговорни за тачност, валидност и прикладност било којег садржаја генерисаног алатима заснованим на LLM моделима (eng. *Large Language Models*) и генеративној вештачкој интелигенцији. Аутори морају осигурати да су цитиране референце тачне и да је рад без плагијата.

Непријављивање употребе АИ алата у рукописима сматра се повредом етичких начела и, ако се утврди, може довести до одбацивања рукописа и мера предвиђаних смерницама етичких регулаторних организација, нпр. COPE.

Није дозвољено користити АИ алате за: генерисање већих делова рукописа, посебно идеја, података, резултата, слика, табела и сл.; измену научних аргумената или интерпретација; преиначавање података или генерисање референци; предају рукописа који није резултат ауторског рада.

У свим случајевима, аутори сnose пуну одговорност за оригиналност, тачност и интегритет рада.

Опште информације за писање текста:

Текст треба да буде написан у текст-процесору *Microsoft Word*, фонтом *Times New Roman*, величине 12 pt, ћирилицом, са проредом 1,5. Користити вредност 25 мм за све маргине. Обим текста може бити највише до 15 страница формата А4, укључујући текст, табеле, слике, графиконе, литературу и остале прилоге.

На насловној страни текст треба да садржи наслов рада на енглеском језику, а испод тога и на српском језику, величине 14 pt, болдом. Затим размак, па навести име и презиме аутора, титулу, афилијацију (место запослења **уз обавезно навођење и државе**), имејл-адресу и контакт-телефон, величине 12 pt. Уколико аутор има свој ORCID број, наводи га одмах након свог имена и презимена. За више информација о ORCID iD молимо Вас посетите <https://orcid.org> и након регистрације унесите свој ORCID iD број.

Затим размак, па написати апстракт, дужине до 250 речи, на енглеском језику, а испод тога и на српском језику, величине 12 pt. Сажетак представља кратак информативни приказ садржаја чланка који читаоцу треба да омогући брзу и тачну оцену његове релевантности. Аутори треба да образложе циљ истраживања или наведу разлог због којег пишу чланак. Затим, потребно је да опишу методе коришћене у истраживању и укратко опишу резултате до којих су дошли у истраживању.

Кључне речи наводе се након једног реда размака испод апстракта, на енглеском језику, а испод тога и на српском језику. Треба да их буде максимално пет, величине 12 pt, италиком. Затим размак, два реда па следи текст рада.

Текстове писати језгровито, разумљивим стилем и логичким редом, који, по правилу, укључује: уводни део, разраду теме и закључак. Величина слова основног текста треба да буде 12 pt. Наслови и поднаслови у тексту треба да буду величине 12 pt, писани болдом.

Назив и број илустрација (дијаграми, фотографије, графикони) треба приказати на средини реда изнад илустрације, величине 12 pt. Назив и број табеле такође треба приказати изнад табеле на средини реда, величине 12 pt. Испод илустрације или табеле обавезно навести извор („Извор:...“), величине 10 pt. Уколико су графички или табеларно представљени резултати ауторовог истраживања, као извор испод илустрације или табеле навести: Истраживање аутора.

Уколико аутор текста упућује захвалницу и сл., то чини у посебном делу – *Захвалница*, који по редном броју следи након Закључка, а пре афилијације аутора и резимеа текста на српском језику.

Након Закључка (тј. након Захвалнице), а пре афилијације аутора и резимеа текста на српском језику, аутор треба да напише *Изјаву о непостојању сукоба интереса* на следећи начин:

Изјава о непостојању сукоба интереса

Аутор(и) изјављује(у) да нема(ју) сукоб интереса.

Након изјаве аутора о непостојању сукоба интереса, потребно је навести допринос аутора и сваког коаутора на раду, уколико рад има више аутора. Овај део није потребно наводити уколико је на раду потписан само један аутор. Наиме, постоји 14 улога (ко)аутора на раду, о чему се можете више информисати на линку: <https://credit.niso.org/>

Молимо Вас да допринос сваког (ко)аутора одредите према датој таксономији (*Contributor Role Taxonomy – Credit*). Можете користити пуно име или само иницијале (ко)аутора. На пример:

Доприноси аутора

Концептуализација, Г. Е. Д., С. Е. Г. и Т. Е. Ц.; методологија, Г. Е. Д.; софтвер, С. Е. Г.; формална анализа, Г. Е. Д. и С. Е. Г.; писање – припрема оригиналног нацрта, Г. Е. Д. и С. Е. Г.; писање – преглед и уређивање, Т. Е. Ц. и С. Е. Г. Сви аутори су прочитали и сложили се са објављеном верзијом рукописа.

Након навођења доприноса аутора, потребно је навести извор финансирања истраживања у раду. Аутори морају јасно открити све изворе финансијске подршке за своје истраживање, укључујући: истраживачке грантове, институционалну подршку, приватно или комерцијално финансирање или било које друге финансијске доприносе. Ови подаци наводе се под посебним поднасловом *Финансирање*. Уколико истраживање у раду није добило никакву посебну донацију или финансијску подршку, потребно је то и написати, на следећи начин:

Финансирање

Ово истраживање није остварило никакво додатно финансирање.

Након навођења извора финансирања истраживања у раду, односно изјаве да истраживање није остварило никакво додатно финансирање, потребно је навести *Изјаву о доступности података*:

Изјава о доступности података

Оригинални доприноси представљени у раду укључени су у сам рукопис/додатни материјал, а додатна питања могу се упутити одговарајућем аутору/ауторима.

* За ближе информације о „Политици о доступности података” погледати *Уређивачке политике часописа* доступне на веб-страници часописа.

Уређивачка политика часописа „Право – теорија и пракса” укључује и део који се односи на поштовање анонимности, поверљивости и информисаног пристанка у истраживачком доприносу рукописа. Часопис захтева од аутора да заштите идентитет и приватност учесника истраживања уклањањем или маскирањем директних и индиректних идентификатора из рукописа и свих додатних материјала.

Уколико постоји било каква сумња да се анонимност може очувати, потребна је писана сагласност за објављивање пре слања рада.

Информисани пристанак свих учесника за учешће у истраживању и/или одобрење надлежног (етичког) одбора потребан је у ситуацији када рукописи извештавају о истраживању које укључује људске учеснике. Студије морају бити у складу са Хелсиншком декларацијом Светског лекарског удружења. За малолетнике је потребно прибавити пристанак законског старатеља и, где је то могуће, пристанак детета у складу са узрастом. Податке који се тичу истраживања на животињама, потребно је ускладити са Директивом ЕУ 2010/63/ЕУ и презентовати у складу са ARRIVE 2.0.

Уколико у раду нема истраживања које би захтевало информисани пристанак свих учесника за учешће у истраживању или одобрење надлежног одбора, потребно је након поднаслова *Информисани пристанак свих учесника у истраживању/одобрење надлежног одбора* навести „није применљиво”. Пример:

Информисани пристанак свих учесника у истраживању/одобрење надлежног одбора

Није применљиво.

* За ближе информације о „*Информисаном престанку свих учесника у истраживању/одобрењу надлежног одбора*” погледати *Уређивачке политике часописа* доступне на веб страници часописа.

За писање референци користити АПА (Приручник за публикување, Америчко психолошко друштво) међународни стандард за писање референци. Напомене тј. фусноте могу садржати допунска објашњења или коментаре који су у вези са текстом. Фусноте се пишу у фонту *Times New Roman*, величине 10 pt.

Код АПА стила извор који користимо наводи се **унутар текста**, тако што се елементи (аутор, година издања, број стране на којој се налази део који цитирамо) наводе у заградама непосредно пре тачке и одвајају зарезом.

Правила цитирања унутар текста

Уколико се цитира извор написан од стране једног аутора:

Када се у реченици спомиње аутор и наводе његове речи, онда се после имена аутора наводи година издања цитираног текста у загради, а на крају реченице потребно је ставити број стране на којој се налази реченица у тексту из којег наводимо:

Пример:

Како Бесермењи (2007) истиче, „нарочито је присутан проблем загађења ваздуха, који је првенствено последица изразито ниског нивоа еколошке свести, као и недостатка професионалног образовања, у области животне средине” (стр. 496).

Када се аутор не спомиње у реченици, онда његово презиме, годину издања рада и број стране у раду стављамо у заграде и на крају реченице.

Пример:

Такође, „очекује се да ће сеоски туризам дјеловати као један од алата за одрживи рурални развој” (Ivolga, 2014, стр. 331).

Напомена: Ако је цитат настао парафразирањем или резимирањем, податак о броју стране није неопходан.

Пример:

Животна средина представља све оно што нас окружује, односно све оно са чиме је директно или индиректно повезана човекова животна и производна активност (Хамидовић, 2012).

Уколико се цитира извор написан од стране два аутора:

Између презимена аутора ставити „и” или „&”, у зависности да ли се аутори спомињу у реченици, или не.

Примери:

Чодри и Гупта (2010) наводе да чак 75% сиромашних у свету живи у руралним подручјима, а више од једне трећине руралних подручја налази се у сушним и полусушним регијама. Стога се „рурални развој сматра сложенем мрежом у којој се мобилизују ресурси и у којима се контрола процеса састоји од међуигре локалних и спољшњих сила“ (Папић & Богданов, 2015, стр. 1080).

Уколико се цитира извор написан од стране 3–5 аутора:

Приликом првог навођења таквог извора навести све ауторе:

Пример:

(Цвијановић, Матијашевић Обрадовић & Шкорић, 2017)

Код каснијих навођења овог извора навести само првог аутора и додати *и др.*

Пример:

(Цвијановић и др., 2017)

Уколико се цитира извор написан од стране 6 и више аутора:

При првом и сваком даљем навођењу навести само првог аутора и додати *и др.*

Пример:

(Савић и др., 2010)

Уколико се цитира текст чији је аутор организација:

Када је аутор текста нека организација, онда њен назив треба ставити у заграду као аутора тог текста. Ако организација има познат скраћен назив, тада ћемо тај скраћени назив написати у угластој загради, после пуног назива, у првом навођењу, док свако следеће навођење треба обележити овим скраћеним називом.

Пример:

Прво навођење: (Serbian Academy of Sciences and Arts [SASA], 2014).
Каснија навођења: (SASA, 2014).

Уколико се цитира текст чији аутори имају исто презиме:

Код аутора са истим презименом користити иницијале имена како би се избегла конфузија.

Пример:

Став који је изнео Д. Савић (2017) презентован је ...

Уколико се цитира више референци истог аутора из исте године:

Ако имамо две или више референци од истог аутора, из исте године, онда се после податка о години додају словне ознаке „а”, „б”, итд.

Пример:

(Драгојловић, 2018а)

(Драгојловић, 2018б)

Уколико постоји два или више текстова у једном цитату:

Када се наводи два или више текстова у једном цитату, онда се у загради наводе презимена аутора оригиналних текстова по реду објављивања и раздвајају се тачка-зарезом.

Пример:

Очигледно је да је живот и рад у руралним подручјима одувек био повезан са специфичним материјалним и симболичким односима према природи (Milbourne, 2003; Castree & Braun, 2006).

Уколико се цитира чланак из новина са наведеним аутором:

Пример:

У *НС уживо* (Драгојловић, 2021) објављено је да...

У списку коришћених референци ову референцу писати у следећем стилу: Драгојловић, Ј. (2021). Анкетирани Новосађани за враћање смртне казне у Устав. *НС уживо*, 22. јануар.

Уколико се цитира чланак из новина без наведеног аутора:

Пример:

Објављено у *Политици* (2012)

У списку коришћених референци ову референцу писати у следећем стилу: *Политика*. (2012). Стражевица готова за два месеца. 1. фебруар.

Уколико се цитира лична кореспонденција:

Пример: Према тврдњама Николића (2020)

У списку коришћених референци ову референце писати у следећем стилу:
Николић, А. (2020). *Писмо аутору*. 21. новембар.

Уколико се цитира текст у штампи:

На крају референце, а пре тачке, обавезно додати „у штампи”.

Уколико се цитирају судске одлуке, пракса Европског суда за људска права, и други извори из домаће и међународне судске праксе:

Референца треба да садржи што потпуније податке: врсту и број одлуке, датум када је донета, публикацију у којој је објављена.

Пример у тексту:

(Решење Вишег суда у Београду – Посебног одељења К.По1 бр. 276/10 од 26. јануара 2012. године)

Пример у тексту: (Borodin v Russia, par. 166).

Напомена:

Извори из судске праксе не наводе се у списку коришћене литературе. Пуна референца из судске праксе наводи се у фусноти. Приликом цитирања праксе Европског суда за људска права наводи се и број поднете представке.

Пример за референце у фусноти:

Како се наводи у Решењу Вишег суда у Београду – Посебног одељења К.По1 бр. 276/10 од 26. јануара 2012. године. *Интермех* (2012). *Билтен Вишег суда у Београду*, 87, стр. 47.

Borodin v Russia, представка бр. 41867/04, пресуда ЕCHR, 6. 2. 2013, par. 166.

Уколико се цитирају закони и други прописи:

Када се цитира законски текст или други пропис, у тексту навести пун назив закона или другог прописа и годину када је закон или пропис ступио на снагу.

Пример:

(Законик о кривичном поступку, 2011).

(Правилник о садржини одлуке о спровођењу поступка јавне набавке од стране више наручилаца, 2015).

Ово правило важи и за законе или друге прописе који се више не примењују.

Пример:
(Кривични закон Републике Србије, 1977)

Када се цитирају међународни прописи, у тексту је довољно навести скраћени назив документа уз навођење његовог броја и године када је усвојен.

Пример:
(Регулација бр. 1052/2013) или (Директива 2013/32)

Уколико се цитира текст непознате године издања или рада непознатог аутора:

У раду се ова врста текста цитира тако што се на месту где би требало да стоји година наводи *н.д.* (непознат датум).

Пример:
Њихов значај за парламентарне процесе је немерљив (Острогорски, н.д.).

Ако се у рукопису користи рад непознатог аутора, навешће се наслов рада који се цитира, уз годину, ако је позната.

Пример:
Све нам то потврђује и мешовита, објективно-субјективна теорија (Елементи кривичног дела, 1986, стр. 13).

Важна напомена:

Цитирани извори (без обзира на којем су језику писани) не превод се на енглески. Наслов цитираног извора у верзији рада на српском језику у ћириличном писму не преводи се на енглески језик.

Примери:

1. Матијашевић Обрадовић, Ј. (2017). Значај заштите животне средине за развој екотуризма у Србији. *Агроекономика*, 46(75), стр. 21–30
2. Јовашевић, Д. (2017). *Кривична дела убиства*. Београд: Институт за криминолошка и социолошка истраживања
3. Уредба о еколошкој мрежи Владе Републике Србије. *Службени гласник РС*, бр. 102/10
4. Закон о туризму. *Службени гласник РС*, бр. 17/19

На крају сваког текста, у одељку под насловом *Литература* обавезно је навести списак свих цитираних референци по алфаветском редоследу. Наслови на страним језицима који почињу са одређеним или неодређеним члановима („a”, „the”, „Die”, ...) ређају се као да члан не постоји. Листа референци треба да садржи само радове који су објављени или прихваћени за објављивање.

Уредништво инсистира на референцама новијег датума, о чему ће се посебно водити рачуна приликом одабира текстова за публикување, а на крају сваке референце обавезно је навођење DOI броја, уколико га цитирана референца садржи. Уколико цитирана референца не садржи DOI број, аутор се може позвати на URL адресу.

Пример навођења референце са DOI бројем:

Počuča M. & Matijašević Obradović, J. (2018). The Importance of Evidence Collection in Procedures for Criminal Acts in the Field of Economic Crime in Serbia. In: Meško, G., et al. (eds.), *Criminal Justice and Security in Central and Eastern Europe: From Common Sense to Evidence-based Policy-making* (pp. 671–681). Maribor: Faculty of Criminal Justice and Security and University of Maribor Press. DOI: 10.18690/978-961-286-174-2

Пример навођења референце са URL адресом:

Милосављевић, Б. (2015). Правни оквир и пракса примене посебних поступака и мера за тајно прикупљање података у Републици Србији У: Петровић, П. (уред.), *Посебне мере тајног прикупљања података: између закона и судске праксе* (стр. 5–33). Београд: Београдски центар за безбедносну политику. Приступљено 15. 1. 2021. https://bezbednost.org/wp-content/uploads/2020/06/posebne_mere_tajnog_prikupljanja_podataka_-_vodac_.pdf

Примери коришћених референци које се наводе на крају:

Литература:

1. Агенција за привредне регистре. *Привредна друштва*. Приступљено 10. 1. 2021. <https://www.apr.gov.rs/o-agenciji.1902.html>
2. *California Secretary of State*. Приступљено 15. 12. 2020. <https://www.sos.ca.gov/business-programs/>
3. Дукић-Мијатовић, М. (2011). Корпоративно управљање и компанијско право Републике Србије. *Право – теорија и пракса*, 28(1–3), стр. 15–22
4. Драгојловић, Ј., & Бингулац, Н. (2019). *Пенологија између теорије и праксе*. Нови Сад: Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду
5. Драгојловић, Ј. (2021). Анкетирани Новосађани за враћање смртне казне у Устав. *НС уживо*, 22. јануар
6. Gopalsamy, N. (2016). *A Guide to Corporate Governance*. New Delhi: New Age International
7. Jesover, F., & Kirkpatrick, G. (2005). The Revised OECD Principles of Corporate Governance and their Relevance to Non-OECD Countries. *Corporate Governance: An International Review*, 13(2), pp. 127–136. DOI: 10.1111/j.1467-8683.2005.00412.x

8. Милосављевић, Б. (2015). Правни оквир и пракса примене посебних поступака и мера за тајно прикупљање података у Републици Србији У: Петровић, П. (уред.), *Посебне мере тајног прикупљања података: између закона и судске праксе* (стр. 5–33). Београд: Београдски центар за безбедносну политику. Приступљено 15. 1. 2021. https://bezbednost.org/wp-content/uploads/2020/06/posebne_mere_tajnog_prikupljanja_podataka_-_vodice_.pdf
9. Počuča M., & Matijašević Obradović, J. (2018). The Importance of Evidence Collection in Procedures for Criminal Acts in the Field of Economic Crime in Serbia. In: Meško, G., et al. (eds.), *Criminal Justice and Security in Central and Eastern Europe: From Common Sense to Evidence-based Policy-making* (pp. 671–681). Maribor: Faculty of Criminal Justice and Security and University of Maribor Press. DOI: 10.18690/978-961-286-174-2
10. Regulation (EU) No. 1052/2013 establishing the European Border Surveillance System (Eurosir), OJ L 295 of 6/11/2013
11. Шкорић, С. (2016). *Утицај пословног имена привредног друштва на његово пословање – докторска дисертација*. Нови Сад: Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду
12. Шкулић, М. (2007). *Кривично процесно право*. Београд: Правни факултет Универзитета у Београду; ЈП Службени гласник
13. Уредба о еколошкој мрежи Владе Републике Србије. *Службени гласник РС*, бр. 102/10
14. Вељковић, Н. (2017). *Индикатори одрживог развоја: Србија и свет*. Приступљено 22. 10. 2017. <http://indicator.sepa.gov.rs/o-indikatori>
15. Законик о кривичном поступку. *Службени гласник РС*, бр. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13, 55/14 и 35/19